

Taalverzorging en Spelling Oefenboek (2)

Geschikt voor de LVS-toets 3.0 (M8) en
de Cito Eindtoets (E8)

Groep 8

© 2019 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-93128-08-8

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Schrijven 6

Spelling | Niet-werkwoorden 16

Spelling | Werkwoorden 22

Grammatica | Zinsontleding 28

Grammatica | Woordbenoemen 34

Interpunctie 40

Antwoorden 48

Inleiding

Met dit Taalverzorging en Spelling Oefenboek voor groep 8 (deel 2 van een serie van 2) kunnen leerlingen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor taalverzorging en spelling verder ontwikkelen. Beide boeken sluiten aan op het M8-niveau van het Leerlingvolgsysteem (LVS) van het Cito. Tevens zijn beide boeken uitstekend geschikt voor de voorbereiding op de Centrale Eindtoets van het Cito.

Taalverzorging gaat over het schriftelijk en mondeling correct toepassen van de regels en begrippen van de Nederlandse taal. Kinderen moeten woorden in de juiste volgorde kunnen zetten, zodat een zin klopt. Ze moeten de juiste uitspraak hebben van woorden, maar de woorden ook op de juiste manier kunnen spellen. Hiervoor moeten ze de spellingregels begrijpen en op de juiste manier kunnen toepassen. Ook moeten kinderen de leestekens op de juiste manier hanteren. Wanneer schrijf je woorden met een hoofdletter? Wanneer gebruik je een komma of aanhalingstekens? Om je in taal goed uit te kunnen drukken en anderen te kunnen begrijpen, is het beheersen van de taalverzorging en spelling essentieel.

In het onderwijs wordt er veel aandacht besteed aan taalverzorging en spelling. Toch zouden leerkrachten en kinderen nog meer tijd willen hebben om deze onderdelen écht goed te beheersen. Over het algemeen worden beide onderdelen door veel kinderen als ‘lastig’ ervaren en zou meer tijd voor oefenen gewenst zijn. Met deze serie Oefenboeken wordt een mogelijkheid geboden om voor Taalverzorging en Spelling extra te oefenen. Ze bieden tevens een gedegen voorbereiding op de toetsen die in het basisonderwijs worden afgenomen.

De LVS-toets en de Centrale Eindtoets

De onderdelen Taalverzorging en Spelling worden in het basisonderwijs veelal getoetst door middel van de LVS-toets (M8) en de Centrale Eindtoets (E8) van het Cito. Het Cito biedt een aparte LVS-toets aan voor Taalverzorging en voor Spelling. De toets voor Taalverzorging is recentelijk toegevoegd, omdat bleek dat veel kinderen behoefte hebben aan een extra toets, die niet alleen spelling bevat, maar alle onderdelen van taalverzorging. In de Cito Eindtoets van groep 8 neemt taalverzorging een groot deel van de totale toets in beslag. Een goede voorbereiding en voldoende meetmomenten zijn daarom van belang. Op die manier kan gekeken worden in welke onderdelen een kind sterk is en op welke onderdelen hij nog meer moet oefenen.

Taalverzorging en Spelling 3.0.

Met de toets Taalverzorging wordt de passieve spellingsvaardigheid van niet-werkwoorden en werkwoorden, grammatica en interpunctie getoetst (meerkeuze-opgaven).

Met de toets Spelling 3.0 wordt de actieve spellingsvaardigheid van niet-werkwoorden en werkwoorden getoetst (alleen dicteelopgaven).

Alle onderdelen die getoetst worden in de LVS-toets Taalverzorging komen ook terug op de Centrale Eindtoets. Ook bevat de Eindtoets het onderdeel Schrijven. Bij dit onderdeel wordt er gekeken of de leerlingen fouten in teksten kunnen herkennen en verbeteren.

De LVS-toets worden rond februari afgenomen. De Centrale Eindtoets wordt tussen medio april en medio mei afgenomen.

Deze Taalverzorging en Spelling Oefenboeken bieden een gedegen voorbereiding op de LVS-toets en de Centrale Eindtoets. Deze Oefenboeken bieden dezelfde onderdelen aan met een groot aantal oefenopgaven.

Verschillende oefeningen

In beide Oefenboeken zijn de opgaven verdeeld over de volgende onderdelen: Schrijven, Spelling - niet-werkwoorden, Spelling - werkwoorden, Grammatica - zinsontleding, Grammatica - woordbenoemen en Interpunctie.

Schrijven

Bij Schrijven staat het beoordelen van teksten centraal. De teksten bevatten fouten die kinderen zelf ook maken. Zinnen zijn verkeerd geformuleerd en moeten worden aangepast, leestekens moeten op de juiste manier geplaatst worden en ontbrekende informatie moet worden toegevoegd. Deze fouten moeten de leerlingen herkennen en verbeteren. Het gaat om niet-complexe, korte teksten die aansluiten bij de leefwereld van de leerlingen.

In de teksten komen veelal drie typen fouten voor:

Samenhang: de schrijver maakt fouten bij het verstrekken van informatie; de feiten kloppen niet, hij geeft te weinig of te veel informatie of hij spreekt zichzelf tegen, waardoor de tekst niet lekker loopt.

Afstemming: de schrijver schiet zijn doel en zijn publiek voorbij. Hij houdt te weinig rekening met de kennis van de lezer. Denk aan te moeilijk woordgebruik of te complexe zinnen.

Correct taalgebruik: de schrijver maakt fouten met betrekking tot spelling, interpunctie en grammatica. Woordenschat en woordgebruik horen hier ook bij. De schrijver gebruikt bijvoorbeeld verkeerde woorden of uitdrukkingen in de tekst.

Spelling - Niet-werkwoorden

Spelling - Niet-werkwoorden bestaat uit twee soorten opgaven: In welke zin is het dikgedrukte woord fout gespeld? In welke zin zijn de dikgedrukte woorden allebei goed gespeld? Binnen deze opgaven komen woorden aan bod uit de verschillende spellingcategorieën. Denk hierbij aan woorden met een open en gesloten lettergreep, woorden waarin een -s- als een -k- geschreven wordt, woorden die eindigen op -heid of -teit, verkleinwoorden of woorden die met een hoofdletter geschreven moeten worden.

Dictee

Tevens zijn er een twee dictees opgenomen binnen het onderdeel Spelling - niet-werkwoorden. Een ouder, verzorger of leerkracht leest een zin voor en herhaalt een woord uit deze zin. Het kind moet dit woord opschrijven. De lijst met zinnen en woorden is te vinden op bladzijde 46. Op die manier oefent het kind niet alleen de spelling van de niet-werkwoorden door middel van meerkeuze-opgaven, maar ook door het zelf op te schrijven. Dit doet een groter beroep op de beheersing van de spellingregels.

Spelling - Werkwoorden

Spelling - Werkwoorden bestaat uit dezelfde twee soorten opgaven als de spelling van de niet-werkwoorden: In welke zin is het dikgedrukte werkwoord fout gespeld? In welke zin zijn de dikgedrukte werkwoorden allebei goed gespeld? In dit geval moeten de regels van de werkwoordspelling toegepast worden. Denk hierbij aan de spelling van woorden in de tegenwoordige tijd, in de verleden tijd en in de voltooid tijd.

Vul de juiste vorm in van het werkwoord tussen haakjes

Aan het onderdeel Spelling - werkwoorden zijn ook open vragen toegevoegd, waarin het kind het gegeven werkwoord in de zin op de juiste manier moet vervoegen. Doordat dit geen meerkeuze-opgave is, doet ook dit type vraag een groter beroep op de beheersing van de werkwoordspelling.

Grammatica - zinsontleding

Bij Grammatica - Zinsontleding wordt gevraagd naar het onderwerp, de persoonsvorm, het (werkwoordelijk en naamwoordelijk) gezegde, het lijdend voorwerp enzovoort. De ene keer wordt er bewust gevraagd naar een bepaald zinsdeel, de andere keer moet het kind aangeven welk

zinsdeel onderstreept is. Dit zijn allemaal meerkeuze-opgaven.

Grammatica - woordbenoemen

Bij Grammatica - Woordbenoemen wordt gevraagd naar de verschillende type woorden in een zin. Denk hierbij aan het werkwoord, de infinitief, het voltooid deelwoord, het lidwoord, het bijvoeglijk naamwoord, het persoonlijk voornaamwoord enzovoort. Ook in dit onderdeel wordt op verschillende manieren naar de woordsoorten gevraagd. Dit zijn ook weer meerkeuze-opgaven.

Interpunctie

Het onderdeel interpunctie gaat over het juiste gebruik van leestekens in een zin. Dit onderdeel bestaat uit meerkeuze-opgaven waarin de verschillende leestekens aan bod komen. Denk aan het gebruik van hoofdletters, punten, uitroepetekens, vraagtekens, komma's en aanhalingstekens. Wanneer worden deze leestekens gebruikt en waar plaats je ze in een zin?

Alle genoemde onderdelen in deze Oefenboeken komen ook in de LVS-toets en de Centrale Eindtoets van het Cito terug. Door ze in de Oefenboeken als aparte onderdelen aan te bieden, kunnen kinderen op een verantwoorde manier oefenen binnen hetzelfde onderdeel en dit ook echt onder de knie krijgen. Op die manier vormen deze Oefenboeken een uitgebreide oefening in taalverzorging en spelling en een gedegen voorbereiding op de toetsen.

Méér oefenen

Dit boek is het tweede deel van een set van twee. Beide boeken vormen samen een complete oefening in taalverzorging en spelling.

Wil je kind méér oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

Manon woont in Noord-Holland en heeft een nichtje, Nienke. Nienke woont met haar ouders in Duitsland. Omdat ze zo ver van elkaar vandaan wonen, schrijven ze elkaar regelmatig een brief. Manon moet haar brief nog wel nalezen en controleren op fouten.

1 IJmuiden, 11 oktober 2018

2 Lieve Nienke,

3 Hoe is het bij jou in ons buurland? Je vertelde in je laatste brief, dat vorige week
4 was gekomen, dat jullie een puppy gingen kopen. Is dat gelukt? En hoe hebben
5 jullie hem genoemd? Ik zou ook wel een hond willen, maar je weet hoe mijn vader
6 is. Hij wil absoluut echt geen dieren in huis!

7 Ik krijg trouwens een nieuwe kamer! Nou ja, niet echt een nieuwe kamer.
8 We gaan kamer helemaal anders maken. Ik krijg een nieuwe kleur op de muur,
9 een nieuwe vloer en ook allemaal nieuwe meubels. Ik krijg zelfs ook nu een eigen
10 bureau en bureaustoel! Ik mag van mijn ouders alles zelf uitkiezen.
11 De meubels heb ik allemaal al uitgekozen. Morgen gaan we een nieuwe vloer
12 uitkiezen, en een kleur verf voor op de muren. Ik weet alleen nog niet zo goed
13 welke kleur ik op de muren wil. Ik vind roze zo meisjesachtig. Ik twijfel tussen
14 donkergroen en blauw. Welke kleur zou jij kiezen? Ik denk er nog even over na.
15 Mijn ouders willen het wel graag voor vrijdag weten. Dan kunnen we daarom in de
16 herfstvakantie met mijn kamer aan de slag.

17 Als mijn nieuwe kamer af is, zal ik je wel een mooie foto sturen. Heb jij trouwens
18 ook een foto van jullie puppy? Ik ben namelijk ontzettend benieuwd naar hem!

19 Ik kijk uit naar je brief.

20 Liefs,

21 Manon

1 Lees: 'Je vertelde ... gekomen, (r. 3 en 4)
Wat kan Manon het best doen met: dat?

- Vervangen door: deze
- Vervangen door: die
- Vervangen door: dit
- Niets, zo laten staan.

2 In de tekst staat iets dubbelop.
Welk woord **moet** Manon weglaten?

- wel (r. 5)
- hoe (r. 5)
- echt (r. 6)
- alles (r. 10)

3 Lees: We gaan ... maken. (r. 8)
Deze zin is niet volledig.
Welk woord **moet** Manon toevoegen?

- haar, tussen *gaan* en *kamer*
- mij, tussen *kamer* en *helemaal*
- mijn, tussen *gaan* en *kamer*
- nieuw, tussen *helemaal* en *anders*

4 Lees: Ik krijg ... bureaustoel! (r. 9 en 10)
Wat kan Manon het best doen met: zelfs ook nu een eigen bureau en bureaustoel!

- Vervangen door: ook ik zelfs een eigen bureau en bureaustoel!
- Vervangen door: ook nu zelfs een eigen bureau en bureaustoel!
- Vervangen door: zelfs een eigen bureau en bureaustoel!
- Niets, zo laten staan.

5 Lees: Morgen gaan ... muren. (r. 11 en 12)
Wat moet Manon doen met de komma na: uitkiezen?

- Vervangen door een dubbele punt.
- Vervangen door een punt.
- Vervangen door een uitroepteken.
- Weglaten.

6 Lees: Dan kunnen ... slag. (r. 15 en 16)
Wat kan Manon het best doen met: daarom?

- Vervangen door: daar
- Vervangen door: nadat
- Vervangen door: namelijk
- Niets, zo laten staan.

**Bij de opdrachten 1 tot en met 20 is de vraag steeds:
In welke zin is het dikgedrukte werkwoord fout gespeld?**

- 1** De man **redt** zijn kat uit het water.
 De voetballers **lopen** naar de tribune.
 Kamiel **grijpt** een banaan uit de fruitschaal.
 Mijn vader **bakken** eieren.
- 2** Armano **haalde** een brief uit de brievenbus.
 De politieagent **begeleide** de koning naar buiten.
 De oude man heeft een vogeltje **gered**.
 Hij heeft **beloofd** dat te doen.
- 3** De paarden **galoppeerden** in de wei.
 Remco **liep** naar de tuin.
 Stijn en Frank **rende** door de regen.
 Welke winkels waren ook alweer **gesloten** op zondag?
- 4** De diva **houdt** van dure dingen.
 Degene die deze vraag als eerste goed **beantwoordt**, wint een prijs.
 Mijn ouders hebben ons altijd goed **behandeld**.
 Word jouw broer weleens gek van jouw zusje?
- 5** Anouk heeft haar hand **verbrandt**.
 Esra **heeft** de jongen uitgelachen.
 Marco **verwondert** zich elke keer weer in het museum.
 Willem **vindt** perziken niet te pruimen.
- 6** De leerlingen **rekendden** de hele dag.
 Mijn vader heeft altijd van ons **gehouden**.
 Tante Anja heeft altijd interesse **getoond** in haar neefje.
 Zack **dekt** vandaag de tafel.
- 7** Wanneer had jij dat werkblad ook alweer **gemaakt**?
 Welke dag **komt** jullie het beste uit?
 Word jij ook weleens ouder geschat?
 Zonder zijn moeder weet de baby zich niet te **gedragen**.
- 8** Eelco heeft het zich verkeerd **ingebeeld**.
 Het **wordt** hem allemaal te veel.
 Onze juffrouw **schilderde** altijd mooie schilderijen.
 Peter heeft deze baan **afgewezen**.
- 9** **Kwam** hij wel binnen zonder sleutel?
 Mijn moeder heeft een fiets **gekregen**.
 Niemand **wilde** vandaag met mij naar het circus.
 Wanneer heeft die man **geprotesteert**?
- 10** De voetballers **raakten** elkaar per ongeluk bij het maken van een sliding.
 Julia **heeft** in de dierentuin gelopen.
 Verbrandt je niet aan het vuur.
 De man heeft zijn winkel **verkocht**.

**De opdrachten 1 tot en met 30 gaan over grammatica.
Je gaat woorden benoemen.**

- 1 De meiden lachen hard om de grappen van de clowns.

Welk van de onderstreepte woorden is een **werkwoord**?

- meiden
- lachen
- hard
- grappen

- 2 In welke zin is het **zelfstandig naamwoord** onderstreept?

- De schilder had dit schilderij kunnen afmaken.
- Mijn oom gaat elke dag met zijn elektrische fiets naar zijn werk.
- Zonder wekker kom ik elke dag te laat.
- Zou jij later in een vrachtwagen willen rijden?

- 3 Ik krijg voor mijn verjaardag een nieuwe fiets.

Welk woordsoort is onderstreept?

- een aanwijzend voornaamwoord
- een bijvoeglijk naamwoord
- een voegwoord
- een zelfstandig naamwoord

- 4 In welke zin is het **voegwoord** onderstreept?

- Hij wil wel naar voetbal, maar hij mag niet van zijn moeder.
- Ik heb voor mijn verjaardag een scooter gekregen.
- Mijn oom en tante gaan elke dag naar de supermarkt.
- Mijn vader braadt het stuk vlees in de pan.

- 5 Ik heb hem pas enkele keren gezien.

Welk woordsoort is onderstreept?

- een bijvoeglijk naamwoord
- een lidwoord
- een telwoord
- een voorzetsel

Schrijven

Brief

1. Vervangen door: die
2. echt (r. 6)
3. mijn, tussen *gaan* en *kamer*
4. Vervangen door: zelfs een eigen bureau en bureaustoel!
5. Weglaten.
6. Vervangen door: namelijk

Afscheid juf Tineke

1. daarom
2. Ik vind ... lesgeven. (r. 5 en 6)
3. Weglaten.

Fiets gezocht

1. bijhouden
2. Vervangen door: wil deze wel verkopen aan mij?
3. zijn telefoonnummer

Pablo de straatmuzikant

1. Na: ... stad. (r. 3)
2. Vervangen door: de op een na grootste stad van Spanje
3. Het taalgebruik past niet zo goed bij de rest van de tekst.
4. Vervangen door: geven
5. zelfs
6. Vervangen door: en

Titel onbekend

1. Komt dat zien!
2. Vervangen door: en
3. Vervangen door: met
4. Hij moet 'geoefend' achter 'dag' plaatsen.
5. Bij dezen ... wonen. (r. 7 en 8)
6. Na: ... school. (r. 9)
7. Ik weet ... gekregen. (r. 6)

Mieren

1. Achter: kop (r. 2)
2. bijna (r. 9)
3. Een nieuwe kolonie
4. de koningin
5. Vervangen door: kunnen

Spelling | Niet-werkwoorden

In welke zin is het dikgedrukte woord fout gespeld?

1. In deze regel heb je twee **spatsies** achter elkaar staan.
*Goed = In deze regel heb je twee **spaties** achter elkaar staan.*
2. We hoeven nog maar een paar **kielometer** te rijden.
*Goed = We hoeven nog maar een paar **kilometer** te rijden.*
3. De **zeekrap** leeft zijn hele leven in de oceaan.
*Goed = De **zeekrab** leeft zijn hele leven in de oceaan.*
4. Heb je het **eksamen** gehaald?
*Goed = Heb je het **examen** gehaald?*
5. Ik moet een schrift met **A4formaat** hebben.
*Goed = Ik moet een schrift met **A4-formaat** hebben.*